

TARTALOM

Előszó	15
A FENNTARTHATÓSÁG JÓLLÉTI ÉS HUMÁN DIMENZIÓI	19
1 Bartus Gábor: A fenntarthatósági politika értelméről	20
1.1 Bevezetés	20
1.2 Magyarország teljesítménye a rendszerváltozás óta	21
1.3 A fenntarthatóság intézményei és értékei	23
1.4 A fenntarthatósági intézményrendszer csírái Magyarországon	25
1.5 Felhasznált irodalom	26
2 Kocsis Tamás: Az égi lányom, avagy boldogság-hatékonyság az IPAT formula átalakításával	28
2.1 A szubjektív jóllét	29
2.2 Mi végre a környezetterhelés!? Az emberi elégedettség egyszerűsített modellje	30
2.3 Következtetések	31
2.4 Felhasznált irodalom	32
3 Csutora Mária, Harangozó Gábor, Kocsis Tamás: A szubjektív jóllét felé mutató irányzatok átültetése a szakpolitikákba	33
3.1 Bevezetés	33
3.2 A szubjektív jóllét növelését támogató irányzatok	34
3.3 A bemutatott irányzatok megvalósítása, a szakpolitikák szerepe	35
3.4 Összegzés	38
3.5 Felhasznált irodalom	38
4 Tóth Gergely: Humánökonómiát az oktatásba!	40
4.1 Bevezető gondolatok	40
4.2 A politikailag inkorrekt axiómák	42
4.3 Az oktatás és tudatformálás néhány alapelve	44
4.4 Felhasznált irodalom	47

5	Besenyei Mónika: Milyen a Jó Állam, ha Fenntartható	48
5.1	Bevezetés	48
5.2	Előzmények és keretek	51
5.3	Célok – értékek	54
5.4	Az újdonságok jelentősége	63
5.5	2017-es kihívások	66
5.6	Felhasznált irodalom	68
6	Zilahy Gyula: Új kihívások az üzleti életben – a negyedik ipari forradalom és várható hatásai	71
6.1	A vállalatok szerepe a környezeti és társadalmi kihívások megoldásában	71
6.2	A negyedik ipari forradalom és várható hatásai	73
6.3	Autonóm járművek	75
6.4	Megelőlegezett tanulságok	78
6.5	Felhasznált irodalom	79
	ÉRTÉKELÉSI ÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEK	81
7	Bodor Mónika, Kerekes Sándor: A gazdasági növekedés és a fenntarthatóság kapcsolata. Néhány reflexió a környezeti Kuznets-görbék empirikus vizsgálata alapján	82
7.1	Összefoglaló	82
7.2	A gazdasági növekedés elmúlt harmincöt éve. A Riói Konferencia és a Világbank World Development Reportja 1992	83
7.3	A Kuznets-görbék érvényessége az üvegházhatású gázok kibocsátására	92
7.4	Következtetések	96
7.5	Felhasznált irodalom	97
8	Szigeti Cecília: Gazdasági növekedés környezeti ára	99
8.1	Összefoglaló	99
8.2	A gazdasági növekedés és az ökológiai lábnyom kapcsolata	99
8.3	A gazdasági fejlődés és a „szétválás”	100
8.4	Felhasznált irodalom	103

9	Pálvölgyi Tamás: Az átmenet lehetőségei egy alacsony karbontartalmú és fenntartható gazdaság felé	104
9.1	Bevezetés	104
9.2	A dekarbonizáció és a mitigáció fenntarthatósági kritériumai	105
9.3	Alacsony karbontartalmú gazdaság és versenyképesség	107
9.4	Szakpolitikai javaslatok az átmenet elősegítésére	109
9.5	Felhasznált irodalom	112
	BIODIVERZITÁS, AGRÁRIUM, VIDÉKFEJLESZTÉS	115
10	Marjainé Szerényi Zsuzsanna, Kovács Eszter, Harangozó Gábor: Az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelésének problémái	116
10.1	Bevezetés	116
10.2	Fogalmi nehézségek	117
10.3	Az ökoszisztémák természetéből adódó értékelési nehézségek	119
10.4	A szociokulturális értékelések problémái	120
10.5	A pénzbeli eljárások problémái	121
10.6	Szakmapolitikai javaslatok	124
10.7	Felhasznált irodalom	125
11	Hetesi Zsolt: Kiútkeresés a magyar vidéken	127
11.1	Bevezetés	127
11.2	Szembefordulás a természettel, a társadalom válsága	127
11.3	Éghajlati válság	129
11.4	Természeti erőforrások válsága	130
11.5	Kiútkeresés, vidéki munkahelyek, integrált folyamatok	130
11.6	Összefoglalás	133
11.7	Felhasznált irodalom	133
12	Podmaniczky László: Fenntartható mezőgazdasági földhasználat .	135
12.1	Bevezetés	135
12.2	A földhasználat alakulása Magyarországon	136
12.3	A fenntarthatóság problémája a mezőgazdaságban	138
12.4	Összegző javaslatok	142
12.5	Felhasznált irodalom	144

13	Szabó Mariann: A fenntartható fejlődés elősegítése az élhető vidékéért	146
13.1	Bevezetés	146
13.2	Térségek közti fejlődési egyenlőtlenségek	146
13.3	Helyi gazdaságfejlesztés és fenntarthatóság	148
13.4	Vidékfejlesztési feladatok	150
13.5	Felhasznált irodalom	151
14	Hetesi Zsolt – Kiss Viktor: A magyar villamosenergia-rendszer jövőbeli pályái	152
14.1	Bevezetés	152
14.2	A villamos ellátás alapjai	152
14.3	Erőművi kapacitások jövőbeli alakulása	155
14.4	Smart metering, smart grid: lépések a decentralizáltság felé	157
14.5	Magyarország 2035-ig tartó kapacitástervezése	159
14.6	Eredmények	160
14.7	Felhasznált irodalom	162
15	Csuvár Ádám: A földgáz és a tűzifa harca a magyar vidék életében	163
15.1	A földgázárak ingadozása	163
15.2	Földgáz helyett tűzifa?	165
15.3	Összefoglalás	167
15.4	Felhasznált irodalom	168
	FENNTARTHATÓ FOGYASZTÁSI ÉS ÜZLETI MODELLEK	171
16	Zsóka Ágnes: A fenntartható fogyasztási törekvések és kutatások tanulságai	172
16.1	A fenntartható fogyasztás megközelítéseinek kritikája	172
16.2	A magatartásformálás területei és ösztönzési lehetőségei	172
16.3	Fenntartható fogyasztás Magyarországon – kutatási eredmények	176
16.4	Ajánlások a döntéshozók számára	179
16.5	Felhasznált irodalom	180
17	Görög Georgina: Megosztáson alapuló gazdaság: üzleti modell és/vagy életmódváltás?	185
17.1	Bevezetés	185

17.2	A megosztáson alapuló gazdaság kialakulásának feltételei	185
17.3	A sharing economy jelentősége évről évre nő	186
17.4	A megosztáson alapuló gazdaság különböző értelmezései	188
17.5	A sharing economy szereplők jellemzői	190
17.6	Lehetséges út egy jobb világ felé	192
17.7	Következtetések, javaslatok	192
17.8	Felhasznált irodalom	193
18	Beliczay Erzsébet: Épített környezetünk humanizálása	196
18.1	Településfejlődési tendenciák az elmúlt évtizedekben	196
18.2	2030-ig elérendő fenntarthatósági célok	198
18.3	Fenntartható természeti és műszaki-fizikai környezet	198
18.4	Társadalmi környezet	201
18.5	Lakhatás	202
18.6	Szemléletformálás, tanácsadás – fenntartható életmód, épületüzemeltetés	203
18.7	Önkéntesség	203
18.8	Város és térsége együttműködése	204
18.9	Felhasznált irodalom	205
19	Fleischer Tamás: Urbanizáció, fenntarthatóság, 'smart cities'	207
19.1	Bevezetés	207
19.2	A hazai fenntartható fejlődés vezérfonala	207
19.3	A fenntarthatóság külső és belső feltételei	209
19.4	A modernizáció és meghaladása	211
19.5	A városi köztér, mint közjószág/közös jószág	213
19.6	'SMART cities', okos város elképzelések	215
19.7	Összefoglalás	218
19.8	Felhasznált irodalom	219
20	Gaál Zoltán: Filozófiából módszertan – KRAFT	220
20.1	A KRAFT filozófia	220
20.2	A KRAFT-index	221
20.3	Mire használható a KRAFT-index?	224
20.4	Felhasznált irodalom	225

21	Rossen Tkatchenko: Személyes mobilitás a fenntartható fejlődés kontextusában	226
21.1	Bevezetés	226
21.2	Autósűrűség és a nemzetek vagyona	226
21.3	A fenntartható mobilitás mozgatórugói	229
21.4	A városi mobilitás történelmi és kulturális dimenziói	230
21.5	Felhasznált irodalom	232

AZ EGYES GAZDASÁGI ÁGAK FENNTARTHATÓVÁ TÉTELE 235

22	Gál Zoltán – Kovács Sándor Zsolt: A nemzetközi pénzügyi rendszer és a fenntarthatóság	236
22.1	Bevezetés	236
22.2	A pénzügyi globalizáció és a finanszírozás	237
22.3	A pénzügyi piacok nagysága	238
22.4	A pénzügyi fenntarthatóság és társadalmi szerepvállalás elméleti keretei	246
22.5	Fenntarthatóság és társadalmi szerepvállalás a bankpiaci gyakorlatban	249
22.6	Összegzés	250
22.7	Felhasznált irodalom	251

23	Szabó Lajos: Fejlesztési projektek fenntarthatósága	254
23.1	Bevezetés	254
23.2	A projektek jellemzői? Hogyan definiálhatjuk és mérhetjük a projektek sikerét?	254
23.3	A Project Sustainability Excellence modell (PSEM)	256
23.4	Felhasznált irodalom	258

24	Magasházi Anikó: Helyi intézmények szerepe a transznacionális vállalatokkal kapcsolatos innováció támogatásában	261
24.1	Bevezetés	261
24.2	Az innovációs hálózatok típusai	261
24.3	A tudásterjedés Magyarországon	264
24.4	Összefoglalás	265
24.5	Felhasznált irodalom	267

25	Csernai P. László: Fenntartható fejlődés és energiakínálat	269
25.1	Előszó	269
25.2	A fenntarthatóság koncepciója: Schrödinger és Brundtland	269
25.3	Növekvő komplexitás és csökkenő entrópia a Földön	269
25.4	Az energiaátalakítás mint speciális eset	271
25.5	Németországi és skandináviai tapasztalatok	272
25.6	Felhasznált irodalom	274
26	Czeplédi Ildikó, Kovács Károly: Víz, infrastruktúra, szakértelem .	275
26.1	Bevezetés	275
26.2	A hazai települési vízszolgáltatások fenntarthatósága	275
26.3	Az ágazati alrendszerek átalakítása	277
26.4	Költségszerkezet és finanszírozás	277
26.5	Tervezési szemlélet és közbeszerzési gyakorlat	281
26.6	Összegzés	284
26.7	Felhasznált irodalom	285
	Iránymutatás	286
	A fenntarthatóság jól-léti és humán dimenziói	286
	Értékelési és módszertani kérdések	288
	Biodiverzitás, agrárium, vidékfejlesztés	289
	Fenntartható fogyasztási és üzleti modellek	291
	Az egyes gazdasági ágak fenntarthatóvá tétele	294
	Eddig megjelent köteteink	296

